

Adviescollege Verloftoetsing TBS
Ministerie van Justitie

Jaarverslag **2009**

Jaarverslag 2009

Voorwoord

Dit jaarverslag heeft het tweede jaar in het bestaan van het adviescollege tot onderwerp. In 2009 is het college voortgegaan op de voet van de in 2008 tot ontwikkeling gekomen aanpak. De werkzaamheden en procedures binnen het college zijn verder geconsolideerd en in de werkwijze zijn enkele verfijningen aangebracht. Wezenlijke veranderingen zijn niet nodig gebleken. De onafhankelijkheid van het college is niet in gevaar geweest en de goede samenwerking met de ketenpartners is voortgezet.

Het adviescollege heeft het afgelopen jaar een kleine 1500 adviezen uitgebracht. Dat is ongeveer 10% meer dan in 2008 en daarmee een verheugende ontwikkeling. Verlof leidt immers in veel gevallen uiteindelijk tot uitstroom uit de tbs en een toename van verlofaanvragen betekent in beginsel een hogere uitstroom.

De rol van het adviescollege is in het tbs-veld beperkt van omvang en inhoud. De taak van het college bestaat immers uit niet meer dan het aan de minister adviezen uitbrengen over door de FPC's verantwoord geachte verloven. Beveiliging en behandeling zijn toevertrouwd aan de FPC's. Het college biedt naast zijn kerntaak een platform voor discussie over in beginsel alle onderwerpen die de tbs raken. Twee belangrijke thema's in de tbs zijn momenteel de teruggang in het aantal tbs-opleggingen door de rechter en de gestaag oplopende behandelduur van ter beschikking gestelden.

De behandelduur in de tbs was het onderwerp van een door het college op 5 november 2009 georganiseerd seminar dat druk werd bezocht vanuit alle ketenpartners van het college. Onder de bekwame leiding van dagvoorzitter Karel van de Graaf werden voordrachten gehouden die gevolgd werden door de nodige discussies. De deelnemers hebben aangegeven het seminar belangrijk en succesvol te hebben gevonden. Aan het seminar wordt in dit verslag aandacht besteed. Dat geldt ook voor het in april 2009 gehouden ochtendseminar over risicotaxatie en behandel-effectiviteit. Dr Karl Hanson, die een grote bekendheid geniet in de forensische psychiatrie, hield twee belangwekkende inleidingen. Gedurende de middag was hij in een besloten bijeenkomst beschikbaar voor vragen en discussies met de leden van het college.

Ook in 2010 zal het college een platform blijven bieden voor gedachtewisselingen over belangrijke onderwerpen in de tbs. Zo bestaat het voornemen om in het najaar met de FPC's en de andere ketenpartners verder na te denken over mogelijke oplossingen voor het tegengaan van de lange behandelduur.

Voor de commissie Visser was destijds de lerende verlofpraktijk een kernthema. Binnen het college bestaat consensus over het aanhoudend belang daarvan. Door onder meer het procedureel inbouwen van leermomenten (bijvoorbeeld bij incidenten) en het organiseren van seminars hoopt het college daaraan een bijdrage te leveren.

Mr J.W.P. Verheugt
Voorzitter Adviescollege Verloftoetsing TBS

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	4
Inleiding	6
Hoofdstuk 1 Kerntaak	8
1.1 Inleiding	9
1.2 Aantal adviezen in 2009	9
1.3 Toelichting adviezen	11
1.4 Beslissingen namens de minister	12
1.5 Doorlooptijden	13
1.6 Incidenten	14
Hoofdstuk 2 Werkprocessen	16
2.1 Commissievergaderingen	17
2.2 Collegevergaderingen	17
2.3 Ondersteunend bureau	17
Hoofdstuk 3 Overige activiteiten	18
3.1 Lerende verlofpraktijk	19
3.2 Seminars van het college	20
3.3 Onderzoek	21
3.4 Communicatie	23
Bijlage Samenstelling Adviescollege Verloftoetsing TBS	26

Inleiding

Sinds 1 januari 2008 toetst het Adviescollege Verloftoetsing TBS alle door de Forensisch Psychiatrische Centra ingediende aanvragen voor verlof van tbs-gestelden. Het gaat daarbij om vier soorten van verlof: begeleid verlof, onbegeleid verlof, transmuraal verlof of proefverlof.

Het Adviescollege Verloftoetsing TBS heeft de volgende doelstelling:

‘Het adviescollege stelt zich ten doel een onafhankelijke inhoudelijke toets van alle verlofaanvragen binnen een redelijke termijn te waarborgen en daarover een gedegen advies uit te brengen aan de minister. Hierbij betreft het adviescollege alle (recente) beschikbare informatie op het gebied van risicotaxatie en levert het adviescollege een inhoudelijke bijdrage aan de lerende verlofpraktijk.’ Deze doelstelling is geformuleerd naar aanleiding van het Besluit van de Staatssecretaris van 27 september 2007, houdende de instelling van het Adviescollege Verloftoetsing TBS (verder te noemen: het Besluit).¹

Het adviescollege bestaat uit een voorzitter, tien forensisch psychiaters en psychologen, drie juristen en een wetenschappelijk adviseur. De gedragsdeskundigen zijn voorgedragen door GGZ Nederland, de Forensisch Psychiatrische Centra (FPC's) en het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP). De juristen komen uit de rechterlijke macht. Drie van hen hebben deel uitgemaakt van de penitentiaire kamer van het Gerechtshof te Arnhem. De wetenschappelijk adviseur is eveneens gedragsdeskundige. Zij is psycholoog en directeur van het Expertisecentrum Forensische Psychiatrie (EFP). Het adviescollege wordt ondersteund door een bureau, bestaande uit de secretaris van het college (tevens hoofd van het bureau), een beleidsmedewerker (tevens plaatsvervangend secretaris) en twee ondersteunend medewerkers.

In artikel 13 van het Besluit is bepaald dat de voorzitter van het college elk jaar vóór 1 maart een jaarbericht uitbrengt over de algemene bevindingen van het college naar aanleiding van de werkzaamheden van het voorafgaande jaar.

Het voorliggende jaarbericht is het resultaat van dit voorschrift en bevat een overzicht van de belangrijkste activiteiten van het college in het tweede jaar van zijn bestaan. Uiteraard is er de nodige informatie opgenomen over de adviezen die het adviescollege in 2009 heeft uitgebracht, waaronder een beknopte samenvatting van de belangrijkste overwegingen die aan deze adviezen ten grondslag hebben gelegen. Tevens worden de activiteiten beschreven die het adviescollege in 2009 op het gebied van de lerende verlofpraktijk heeft verricht.

¹ Staatscourant 1 oktober 2007, nr. 189, pg. 10.

Hoofdstuk 1

Kerntaak

1.1 Inleiding

Het adviescollege heeft volgens artikel 4 van het Besluit tot taak 'het inhoudelijk beoordelen van alle verlofaanvragen inzake ter beschikking gestelden of anderszins verpleegden die in inrichtingen waar tbs met verpleging ten uitvoer wordt gelegd verblijven en daarover gemotiveerd advies uitbrengen aan de minister'.

Het verlof dat door het adviescollege wordt getoetst, staat in het teken van resocialisatie: de terugkeer van de tbs-gestelde in de samenleving. Een uitzondering hierop wordt gevormd voor tbs-gestelden met een long stay status. Voor hen is alleen begeleid verlof op humanitaire gronden mogelijk.

De belangrijkste vraag die het adviescollege telkens dient te beantwoorden, is of het toekennen van verlof aan een tbs-gestelde verantwoord is. Het adviescollege past bij dit inhoudelijk oordeel de criteria van het zogenaamde Verloftoetsingskader TBS² toe. Dit kader behelst een format waaraan iedere aanvraag dient te voldoen en volgens welke de kliniek informatie moet verstrekken over achtereenvolgens:

- de voorgeschiedenis van de tbs-gestelde;
- het indexdelict (het delict dat tot het opleggen van de tbs maatregel heeft geleid);
- het delictscenario;
- de diagnostiek;
- het behandelplan en de plaats van het verlof daarbinnen;
- de risicoanalyse (de klinische overwegingen en resultaten van de risicotaxatie die samen leiden tot interpretatie en weging van de risicofactoren bij verlof) en
- het risicomangement ten aanzien van het verlof.

Het adviescollege beoordeelt op basis van de hiervoor genoemde onderdelen of er een positief dan wel een negatief verlotadvies aan de minister van Justitie wordt gegeven. Indien het college aanvullende informatie van de kliniek nodig heeft voordat een advies verstrekt kan worden, wordt de aanvraag aangehouden. Het adviescollege kan tevens voorafgaand aan zijn advisering een zogeheten second opinion laten uitbrengen. Hierbij wordt met tussenkomst van het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP) aan één of twee deskundigen gevraagd te onderzoeken of het gevraagde verlof verantwoord is.

Op grond van artikel 53, tweede lid van het Reglement verpleging ter beschikking gestelden heeft de door de minister verstrekte machtiging voor verlof een geldigheidsduur van een jaar en vervalt daarna van rechtswege. Voor elke tbs-gestelde met verlof moet dus elk jaar een volgende verlofaanvraag worden ingediend en deze wordt dus ook elk jaar door het adviescollege getoetst.

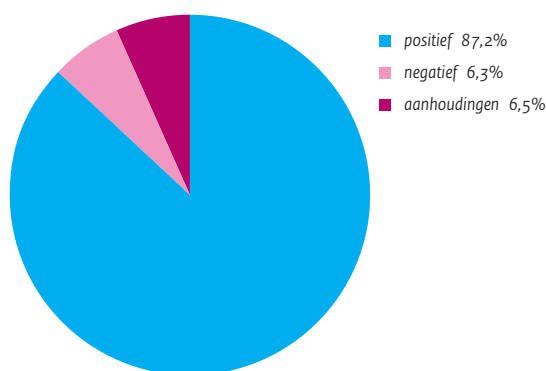
De beoordeling van een al bestaande verlotmachtiging wordt evaluatie genoemd. De kliniek heeft tevens de mogelijkheid om een wijziging van een bestaand verlotplan aan te vragen. Wijzigingen kunnen onder meer zien op een andere invulling van het verlof, een toename van het aantal overnachtingen of een overplaatsing naar een andere instelling. Bij een wijziging beschrijft de kliniek op welke wijze deze veranderingen doorwerken in het risicomangement.

1.2 Aantal adviezen in 2009

In de periode van 1 januari 2009 tot 1 januari 2010 heeft het adviescollege in totaal 1.482 adviezen aan de minister van Justitie uitgebracht. Het ging daarbij om 1.293 positieve adviezen en 93 negatieve adviezen, terwijl 96 verlofaanvragen werden aangehouden met het verzoek om aanvullende informatie.

Deze cijfers zien er in schema aldus uit:

jan-dec 2009

In vergelijking met 2008 heeft het adviescollege 142 meer adviezen uitgebracht, te weten 1.482 adviezen in 2009 ten opzichte van 1.340 adviezen in 2008. De percentages positieve en negatieve adviezen zijn nagenoeg gelijk gebleven. In 2009 was 87,2% van de adviezen positief en in 2008 was dat 86,4%. In 2008 werd in 6,5% van de zaken negatief geadviseerd en in 2009 in 6,3% van de zaken.

Op de volgende pagina zijn de beslissingen van het adviescollege in de periode 1 januari 2009 tot 1 januari 2010 weergegeven per soort verlof en per onderwerp.

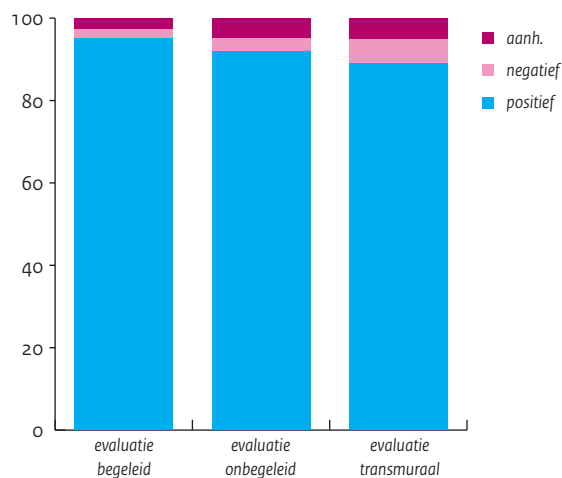
² Verloftoetsingskader ter beschikking gestelden, 6 februari 2009.

Soort verlof en soort aanvraag	Positief advies	Negatief advies	Aanhouding
Begeleid verlof			
Nieuwe aanvraag	288 (94%)	11 (4%)	7 (2%)
Evaluatie	305 (97%)	3 (1%)	7 (2%)
Wijziging verlofplan	7 (78%)	2 (22%)	0 (0%)
Onbegeleid verlof			
Nieuwe aanvraag	159 (71%)	30 (13%)	36 (16%)
Evaluatie	147 (92%)	4 (3%)	8 (5%)
Wijziging verlofplan	27 (87%)	2 (6,5%)	2 (6,5%)
Transmuraal verlof			
Nieuwe aanvraag	165 (82%)	21 (10%)	16 (8%)
Evaluatie	273 (92%)	12 (4%)	13 (4%)
Wijziging verlofplan	43 (83%)	2 (4%)	7 (13%)
Proefverlof			
Nieuwe aanvraag	34 (79%)	6 (14%)	3 (7%)
Wijziging verlofplan	2 (100%)	0 (0%)	0 (0%)
Totaal	1450 (88%)	93 (6%)	99 (6%)

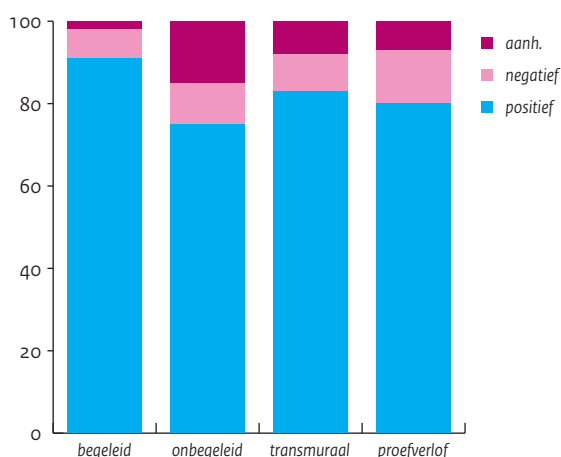
Het totaal aantal positieve en negatieve adviezen uitgesplitst naar soort aanvraag, zoals hierboven vermeld, is hoger dan het totaal aantal uitgebrachte adviezen in 2009 omdat in sommige aanvragen zowel een evaluatie als een nieuwe verlofsoort is aangevraagd en hierover één advies is uitgebracht. Het aantal aanhoudingen uitgesplitst naar soort aanvraag is ook iets hoger, omdat een aantal verlof-aanvragen zijn aangehouden waarin meerdere machtigingen tegelijk zijn aangevraagd.

Bovengenoemde cijfers zijn hieronder uitgesplitst naar nieuwe aanvragen, evaluaties en wijzigingen verlofplan:

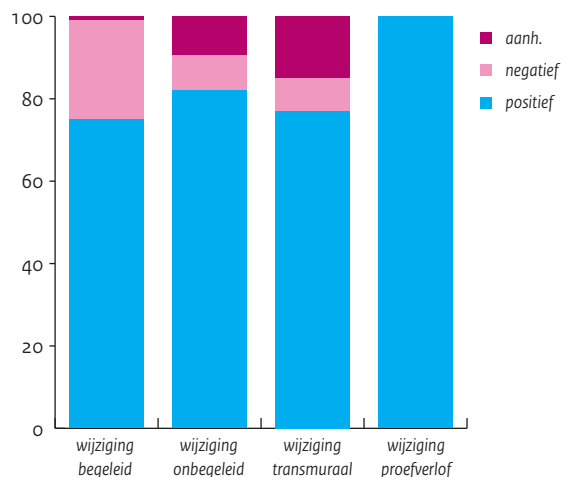
Evaluaties

Nieuwe aanvragen

Wijziging verlofplan

Aanhoudingen

De verlofaanvragen die door het adviescollege zijn aangehouden, hebben na ontvangst van de aanvullende informatie geleid tot een positief of een negatief advies. Deze zijn meegenomen in bovengenoemde totalen. In het volgende staatje is te zien tot welk advies het college na een aanhouding heeft besloten. Hierbij zijn eveneens de aanvragen meegenomen die in 2008 zijn ingediend, maar waarvan de aanvullende informatie pas in 2009 bij het adviescollege is binnengekomen, zodat ook het advies pas in 2009 is geweest:

Soort aanvraag	Positief advies	Negatief advies
Aanvraag begeleid verlof	11	0
Evaluatie begeleid verlof	5	0
Wijziging verlofplan begeleid verlof	0	0
Aanvraag onbegeleid verlof	29	3
Evaluatie onbegeleid verlof	11	1
Wijziging verlofplan onbegeleid verlof	2	0
Aanvraag transmuraal verlof	11	0
Evaluatie transmuraal verlof	15	0
Wijziging verlofplan transmuraal verlof	6	0
Aanvraag proefverlof	0	0
Wijziging verlofplan proefverlof	0	0
Totaal	90	4

Het totaal aantal uitgebrachte adviezen na aanhouding is lager dan het aantal aanhoudingen, omdat het adviescollege op 1 januari 2010 nog niet in alle zaken die in 2009 gevraagde informatie had ontvangen. Ten aanzien van 29 verlofaanvragen was de aanvullende informatie op 1 januari 2010 nog niet binnen. Verder heeft in één zaak de betreffende kliniek de verlofaanvraag, na het verzoek om aanvullende informatie door het adviescollege, alsnog ingetrokken.

1.3 Toelichting adviezen

1.3.1 Negatieve adviezen

In 2009 bracht het adviescollege 93 negatieve adviezen uit. Als gezegd staat bij de beoordeling van een verlofaanvraag voor het college het inschatten van de risico's en daarmee de veiligheid centraal. Vanuit dit perspectief werden voor een negatief advies onder meer de volgende redenen genoemd:

- Het aangevraagde verlof betrof, onder meer in het licht van plaatsgevonden incidenten, eerdere onttrekkingen en de mate van stabiliteit, een te grote stap.
- Het werd niet verantwoord geacht om een aantal verlofstappen in één keer te nemen en de normale lijn van geleidelijkheid, zoals opgenomen in het Verloftoetsingskader, te doorbreken.
- Er hadden zich in de voorliggende periode diverse incidenten voorgedaan.

- Een recente terugval of recente incidenten waren onvoldoende afgedekt in het risicomanagement. Het risicomanagement was naar aanleiding van de incidenten niet aangescherpt.
- Het risicomanagement was te mager en gaf onvoldoende waarborgen.
- Betrokkene functioneerde nog onvoldoende stabiel.
- De geschetste positieve ontwikkeling was nog te pril.
- De kernproblematiek van betrokkene was nog onvoldoende bewerkt, waardoor de risico's nog onverminderd aanwezig waren.
- Er was onvoldoende overeenstemming over het resocialisatietraject.
- De risicofactoren waren nog onvoldoende in beeld.
- Onderdelen uit het Verloftoetsingskader, zoals het delictscenario, het terugvalpreventieplan en/of het signaleringsplan, ontbraken in de aanvraag. Deze onderdelen zijn van essentieel belang voor een goede beoordeling van de vraag of het gevraagde verlof kan worden verleend.
- De aanvraag voor transmuraal verlof was prematuur omdat nog niet bekend is naar welke vervolgvoorziening betrokkene zal worden overgeplaatst. Het adviescollege kan de risico's van het gevraagde verlof niet beoordelen zolang er nog geen duidelijk verlofplan voor de beoogde overplaatsing voorhanden is en er geen daarop toegespitst risicomanagementplan aanwezig is.

1.3.2 Aanhoudingen

In 2009 heeft het adviescollege 96 verlofaanvragen aangehouden met het verzoek aan de betreffende kliniek om aanvullende informatie te verstrekken.

Het college achtte zich telkens niet voldoende voorgelicht over de risico's van het aangevraagde verlof en op grond van de beschikbare informatie derhalve niet in staat om aan de minister een advies te geven.

Redenen om een aanvraag aan te houden waren onder meer:

- Er waren vragen over de diagnostiek.
- Het adviescollege wilde een nadere toelichting op de seksualiteitsbeleving van betrokkene.
- Het risicomangement diende nader te worden toegelicht.
- Het verloop van de verloven diende nader te worden toegelicht.
- Er ontbrak een concreet verlofplan of stappenplan.
- Het was onduidelijk wat de kliniek had gedaan met de zorgen en aanbevelingen zoals deze waren opgenomen in een eerdere multidisciplinaire rapportage.
- Een recente multidisciplinaire rapportage ontbrak bij de stukken.
- Het adviescollege wilde een nadere toelichting op het medicatiebeleid.
- Het adviescollege wilde weten waarom de kliniek, gelet op eerdere mislukte resocialisatiepogingen en incidenten, van oordeel was dat het uitgezette traject nu wel succesvol zou verlopen.

1.3.3 Positieve adviezen met voorwaarde

Het adviescollege heeft in een aantal zaken positief geadviseerd ten aanzien van het verlenen van het gevraagde verlof, maar daarbij één of meer aanvullende voorwaarden gesteld omtrent de uitvoering van het verlof. Het ging hierbij onder meer om de volgende voorwaarden:

- Het begeleidde verlof diende te starten met een beveiligde fase.
- De beveiligde fase diende te bestaan uit minimaal vijf verloven conform het Verloftoetsingskader.
- De beveiligde fase diende te worden gevolgd door een fase van dubbele begeleiding conform het Verloftoetsingskader.
- Alle verloven dienden dubbel begeleid te worden uitgevoerd.
- De begeleidde verloven dienden alle eendaagse verloven te betreffen.
- Het verlof werd verleend tot en met een bepaalde stap van het verlofplan.
- Het verlof werd alleen toegekend zonder overnachtingen.
- Het aantal overnachtingen werd beperkt c.q. gemaximeerd.
- Voor overplaatsing naar een vervolgvoorziening diende eerst een aantal maanden met begeleidde of onbegeleidde verloven te worden geoefend vanuit de kliniek.
- De afbouw van de zuchtremmende medicatie diende te worden gemonitord.

- Betrokkene mocht zich tijdens het verlof niet in een bepaalde regio begeven.
- Het verlof werd enkel verleend ten behoeve van overplaatsing naar een bepaalde vervolginstelling.
- Het aanbieden en volgen van relatietherapie diende te worden toegevoegd aan het proefverlofplan.
- Het risicomangement diende op één of meerdere punten te worden aangepast.
- Voor overplaatsing naar een vervolginstelling diende het verlof eerst te worden geëvalueerd en een aanvraag tot wijziging van het verlofplan te worden ingediend.
- Het verlof diende na zes maanden te worden geëvalueerd.
- Het werd betrokkene niet toegestaan om alcohol te drinken en het risicomangement diende daarop aangepast te worden.

1.4 Beslissingen namens de minister

De gang die een verlofaanvraag maakt, ziet er in het kort als volgt uit. Indien de kliniek van mening is dat een tbs-gestelde in aanmerking komt voor verlof, stelt zij een verlofaanvraag op. Deze wordt vervolgens besproken in een interne commissie die het gevraagde verlof toetst. Als deze commissie akkoord is met de aanvraag wordt deze ingediend bij de Verlofunit van DJI. De Verlofunit toetst of de aanvraag voldoet aan alle procedurele vereisten uit het Verloftoetsingskader TBS. Als de stukken compleet zijn, wordt de aanvraag doorgestuurd naar het adviescollege. Vervolgens beoordeelt een commissie van het adviescollege de aanvraag in zijn volle omvang aan de hand van de criteria neergelegd in het Verloftoetsingskader. Het advies van het college luidt positief of negatief, waarbij het college aangeeft welke overwegingen aan het advies ten grondslag liggen. Het advies wordt vervolgens verzonden naar de Verlofunit. Namens de minister van Justitie beslist het hoofd van de Verlofunit of er een machtiging voor het gevraagde verlof kan worden verleend. Bij deze beslissing voert hij een marginale toets uit. Een negatief advies van het adviescollege moet op grond van artikel 7 lid 1 van het Besluit altijd worden overgenomen. Er kan van een positief advies op beperkte gronden worden afgeweken. Daarvoor moet een motivering worden gegeven. Ingeval het hoofd van de Verlofunit negatief beslist na een positief advies van het college is sprake van een zogeheten contraire beslissing. Het hoofd van de Verlofunit kan een contraire beslissing nemen wegens politieke en/of maatschappelijke redenen of indien sprake is van een zogenoemde hard case. Daarvan is bijvoorbeeld sprake indien het adviescollege in afwijking van het Verloftoetsingskader adviseert om toch tot het verlenen van een verlofmachtiging over te gaan. Afwijken van het Verloftoetsingskader is juridisch mogelijk omdat dit een beleidsregel is, en geen (dwingende) wettelijke regeling.

Het adviescollege heeft in 2009 één contraire beslissing van de minister ontvangen in een politiek en maatschappelijk gevoelige zaak.

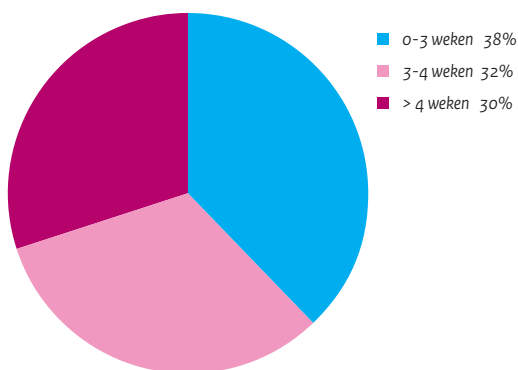
1.5 Doorlooptijden

Het adviescollege streeft ernaar om binnen drie weken na ontvangst van een verlofaanvraag een advies te zenden aan de minister. Voor het vaststellen van de doorlooptijd geldt als begin de datum van binnenkomst van de aanvraag bij het adviescollege en als einde de datum waarop het advies aan de Verlofunit wordt verzonden.

In de periode van 1 januari tot en met 31 december 2009 is 38% van de verlofaanvragen door het adviescollege binnen een termijn van drie weken afgehandeld. Een termijn tussen de drie en vier weken bleek nodig voor 32% van de aanvragen en 30% werd verwerkt na vier weken.

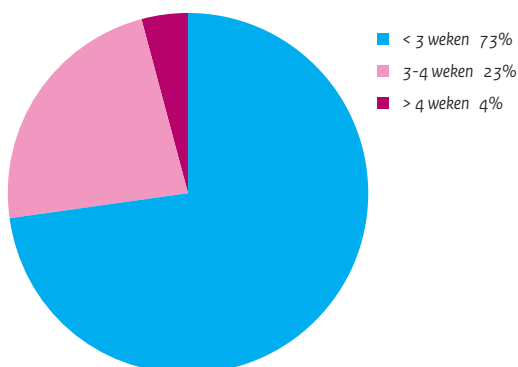
Hieronder staan de percentages in een schema weergegeven.

Doorlooptijd 2009

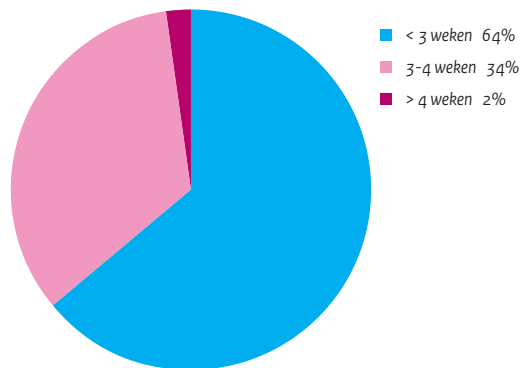

Hieronder zijn de percentages per kwartaal uitgewerkt.

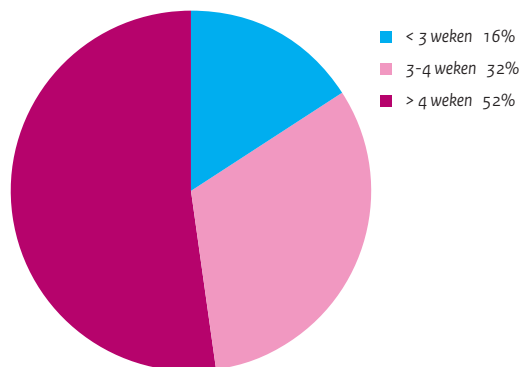
Doorlooptijd 1^e kwartaal 2009

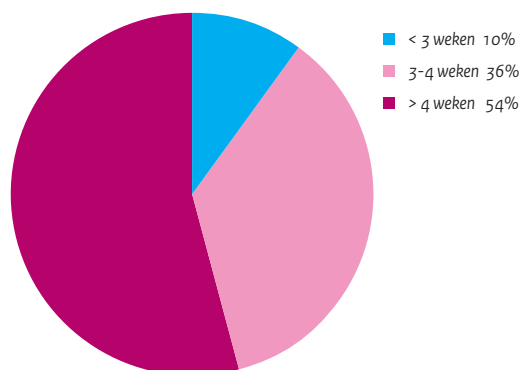
Doorlooptijd 2^e kwartaal 2009

Doorlooptijd 3^e kwartaal 2009

Doorlooptijd 4^e kwartaal 2009

Uit bovenstaande gegevens blijkt dat de doorlooptijd in het derde en vierde kwartaal aanzienlijk is toegenomen. Hiervoor zijn een aantal redenen aanwijsbaar. Allereerst heeft de Verlofunit TBS, die verantwoordelijk is voor de procedurele toets en het doorsturen van de verlofaanvragen naar het adviescollege, in mei en juni 2009 gekampt met een ernstig personeelstekort. Dit heeft tot gevolg gehad dat de instroom van verlofaanvragen bij het adviescollege gedurende deze periode zeer laag is geweest.

Nadat de Verlofunit de achterstand in de verwerking van de verlofaanvragen had ingehaald, werd de instroom bij het adviescollege dermate hoog dat niet alle aanvragen binnen een doorlooptijd van drie weken op een commissievergadering konden worden gepland en van een advies konden worden voorzien. Het adviescollege is qua personele bezetting van de leden gebonden aan maximaal zes commissievergaderingen per maand, met een maximum van twintig aanvragen per vergadering.

Daarnaast blijkt uit de jaarcijfers dat er in 2009 5,5% meer verlofaanvragen zijn ingediend dan in 2008, te weten 1330 aanvragen in 2009 ten opzichte van 1260 aanvragen in 2008. Dit heeft eveneens tot gevolg gehad dat de doorlooptijd is opgelopen.

Dankzij de goede administratieve samenwerking met de Verlofunit heeft deze toename in doorlooptijd niet geleid tot problemen in het tijdig afhandelen van de aanvragen. Naar verwachting zal de doorlooptijd in het eerste kwartaal van 2010 weer naar beneden kunnen worden bijgesteld.

1.6 Incidenten

Ingeval van incidenten die zich achteraf blijken te hebben voorgedaan tijdens verlof, waarover het adviescollege heeft geadviseerd, past het adviescollege het zogenaamde incidentenprotocol toe. Het protocol ziet op onttrekkingen tijdens verlof en eventuele incidenten die zich tijdens de onttrekking hebben voorgedaan. Het behelst een interne evaluatie van het incident en maakt een reflectie op de werkwijze en de verloftoetsing binnen het gehele college mogelijk.

Op 12 april 2009 heeft zich een ernstig incident voorgedaan, waarbij een tbs gestelde van de Dr. Henri van der Hoeven kliniek is aangehouden op verdenking van wederrechtelijke vrijheidsberoving, verkrachting, bedreiging en mishandeling tijdens onbegeleid verlof. De machtiging voor onbegeleid verlof is afgegeven na een positief advies van het adviescollege d.d. 12 september 2008. De voorzitter en de secretaris van het adviescollege hebben op 18 mei 2009 de kliniek bezocht voor een inzage in de klinische reconstructie van de behandeling van de betreffende tbs gestelde en de feiten rondom het incident. Daarnaast zijn de voorzitter en de secretaris door de Inspectie voor de Sanctietoepassing gehoord in het kader van het onderzoek dat de Inspectie naar het incident heeft uitgevoerd.

Het incident is intern door het adviescollege geëvalueerd op basis van het geldende incidentenprotocol. De uitkomst van deze evaluatie was dat alle risico's bij de behandeling van de aanvraag correct zijn afgewogen en dat er ook achteraf bezien geen reden was om op basis van de beschikbare informatie anders te adviseren.

Binnen het college is de vraag besproken of er naar de huidige stand van wetenschap wellicht instrumenten beschikbaar zijn die tot op heden nog niet zijn benut om de uitkomst van het dilemma van de schijnaanpassing, welke

in deze zaak speelde, verder te verantwoorden. Tot op heden blijken dergelijke instrumenten nog onvoldoende ontwikkeld. Het adviescollege is echter voornemens hiervoor in het veld aandacht te blijven vragen.

Afgezien van voornoemd incident hebben er zich in 2009 geen noemenswaardige incidenten voorgedaan die bespreking behoeven.

Hoofdstuk 2

Werkprocessen

2.1 Commissievergaderingen

Overeenkomstig artikel 2 lid 3 van het Besluit behandelt het adviescollege de verlofaanvragen in commissies. In elke commissie zitten drie gedragsdeskundigen, onder wie tenminste één psychiater en één psycholoog. De commissievergaderingen worden voorgezeten door één van de drie juristen en worden genoteerd door de secretaris van het college of diens plaatsvervanger. De commissies hebben een telkens wisselende samenstelling. Er vinden per maand gemiddeld zes commissievergaderingen plaats. Per commissievergadering worden in de regel maximaal twintig verlofaanvragen besproken en van een advies voorzien.

In 2009 is de werkwijze ten aanzien van de commissievergaderingen in die zin veranderd, dat bij de inroostering van de verlofaanvragen rekening wordt gehouden met de vraag of een aanvraag afkomstig is uit de kliniek waar één van de leden werkzaam is. Indien dit het geval is, wordt de verlofaanvraag ingeroosterd op de eerstvolgende commissievergadering waarbij de leden niet afkomstig zijn uit de aanvragende kliniek.

In het kader van helderheid en transparantie zijn alle afspraken omtrent de werkwijze bij commissievergaderingen in 2009 vastgelegd in een volledige procesbeschrijving en een daarbij behorend stroomschema.

2.2 Collegevergaderingen

Het adviescollege komt ongeveer vier keer per jaar plenair bijeen. Tijdens deze collegevergaderingen wordt de algemene gang van zaken binnen het college besproken. De agenda wordt door de voorzitter samen met het bureau voorbereid. Het tweede deel van de collegevergadering wordt telkens gebruikt voor het bespreken van inhoudelijke onderwerpen uit de praktijk, desgewenst door het uitnodigen van een externe spreker. Het is immers van essentieel belang dat de kennis van de leden ook op deze wijze up to date wordt gehouden.

2.3 Ondersteunend bureau

Het ondersteunend bureau van het adviescollege is een kleine ambtelijke organisatie die gelet op de onafhankelijke positie van het college inhoudelijk en functioneel onder de verantwoordelijkheid van het college valt, zo volgt uit artikel 6 van het Besluit. Alleen in organisatorisch opzicht is het bureau ondergebracht bij het kerndepartement van het ministerie van Justitie. Het bureau heeft als eerste taak het ondersteunen van de voorzitter en de leden van het adviescollege. Deze ondersteuning geschiedt zowel op administratief en facilitair niveau als op het inhoudelijke vlak.

Het bureau zorgt onder meer voor het administratief voorbereiden en ondersteunen van de commissievergaderingen en het verzorgen van de verslaglegging van de commissie- en collegeberaadselingen. Het bureau beheert de registratie van de verlofaanvragen en adviezen en houdt toezicht op de (maximale) duur van de adviesprocedure. Verder bewaakt het bureau de consistentie van de adviezen van het college. Naar buiten toe fungeert het bureau als eerste aanspreekpunt en gesprekspartner voor de diverse ketenpartners en voor belangstellenden.

Hoofdstuk 3

Overige activiteiten

3.1 Lerende verlofpraktijk

De parlementaire commissie Visser heeft in juni 2006 in het rapport 'Tbs, vandaag over gisteren en morgen'³ de term 'lerende verlofpraktijk' geïntroduceerd. Vrij vertaald houdt dit in dat alle professionals in het tbs-veld zich actief inzetten om te komen tot een effectiever verlofbeleid met als gevolg een daling van de aantallen onttrekkingen, ontvluchtingen en incidenten. Het streven is dat door verbeteringen van de verlofpraktijk via een continu professionaliseringsproces de veiligheid van de samenleving wordt vergroot.

De lerende verlofpraktijk speelt ook bij de primaire taak van het adviescollege een rol.

Het adviescollege tracht middels de individuele adviezen een bijdrage te leveren aan de lerende verlofpraktijk. In 2009 is er een ontwikkeling in gang gezet waarbij adviezen die zich daarvoor lenen meer uitvoerig worden gemotiveerd. De redenen voor een meer uitvoerige motivering lopen uiteen. Dit kan bijvoorbeeld zijn het maken van een veiligheidsoverweging bij moeizaam verloop van de behandeling, maar een positief verloop van het verlof. Voorts is er in 2009 meer aandacht besteed aan de motivering van de negatieve adviezen. Het adviescollege streeft er naar om ook in een ruimer verband dan via de individuele adviezen een bijdrage te leveren aan deze zogenoemde lerende verlofpraktijk. Zo zijn er in 2009 twee seminars georganiseerd ten behoeve van het tbs-veld. Deze seminars worden in paragraaf 3.2 nader toegelicht.

Het Verloftoetsingskader TBS is voor het adviescollege leidraad bij de advisering over de verlofaanvragen. Gedurende het jaar 2009 heeft het adviescollege gemerkt dat de klinieken dit kader niet op alle onderdelen op eenzelfde wijze toepassen. In een enkel geval zijn hierover in individuele adviezen opmerkingen gemaakt. Het adviescollege heeft voorts deelgenomen aan het beraad over de aanpassing van het Verloftoetsingskader en heeft hierbij de knelpunten die het er voer aan de orde gesteld. Op 6 februari 2009 is de jongste versie van het Verloftoetsingskader ter beschikking gesteld in werking getreden. Omdat er bij de toepassing van het kader in de loop van het jaar enkele knelpunten naar voren zijn gekomen, is in overleg met het adviescollege, de Verlofunit en een vertegenwoordiging van de FPC's op 16 september 2009 door de Directie Forensische Zorg van DJI een zogenoemde 'veegbrief' verzonden. In deze veegbrief is een aantal onduidelijkheden ten aanzien van de vereisten voor het opstellen van een verlofaanvraag verhelderd en een aantal inconsistenties toegelicht.

Bij de volgende aanpassing van het Verloftoetsingskader zullen deze punten in het kader worden verwerkt.

Naast de bijdrage aan het opstellen van het nieuwe Verloftoetsingskader heeft het adviescollege in 2009 het initiatief genomen om meer uniformiteit ten aanzien van de begrippen die in het Verloftoetsingskader voorkomen te bereiken. Hiertoe zijn eerst intern binnen het adviescollege definities vastgesteld en deze zijn deze vervolgens aan de klinieken aangeboden met het verzoek om commentaar. Op basis van de ontvangen reacties van de klinieken zullen in 2010 vervolgacties worden ondernomen.

In het belang van de lerende verlofpraktijk heeft er in 2009 periodiek overleg plaatsgevonden met de ketenpartners. Zo bestaan er onder andere diverse overleggen tussen het adviescollege, de Directie Sanctie en Preventiebeleid van het ministerie, de Directie Forensische Zorg (afdeling kwaliteit) en de Verlofunit van DJI. Een belangrijk doel van deze overleggen is dat knelpunten binnen de verlofpraktijk tijdig worden gesignaleerd en besproken.

Naast activiteiten met de ketenpartners is het adviescollege ook regelmatig plenair bijeengekomen. Tijdens deze bijeenkomsten zijn praktische zaken over de voortgang van het college en knelpunten bij de verloftoetsing besproken. Daarnaast zijn er inhoudelijke voordrachten door de leden verzorgd over actuele onderwerpen binnen de forensische psychiatrie. Hiertoe werden soms ook externe sprekers uitgenodigd. Een vijftal sprekers hield in 2009 tijdens de tweede helft van de collegevergaderingen een lezing. Het ging daarbij om de volgende sprekers en onderwerpen:

- mw. D. van Eeden en K. Westra, 'Risicofactoren en risicomanagement in verlofaanvragen', januari 2009;
- prof. mr. A. C. Hendriks, 'Farmacologische behandeling van zedendelinquenten vanuit EVRM perspectief', maart 2009;
- mw. dr. S. Lammers, 'Risicotaxatie-instrumenten', juni 2009;
- dhr. dr. M. Philipse, 'Het AVT van binnen', juni 2009.

Naast het zelf organiseren van seminars heeft het adviescollege (dan wel een afvaardiging daarvan) deelgenomen aan congressen die aan de verlofpraktijk gerelateerd waren. In het afgelopen jaar ging dat onder meer om de congressen: 'De tbs op slot' d.d. 22 april 2009, 'De interne positie van de tbs-gestelde' d.d. 2 oktober 2009 en het seminar 'Ethische aspecten van het gebruik van libidoremmende medicatie' dat op 17 november 2009 door het EFP werd georganiseerd. Tevens zijn de werkconferentie 'Tuchtrecht in de forensische psychiatrie' op 19 november 2009 bij het expertisecentrum Pompeii en de studiedag 'Ingrijpen op basis van voorwaarden' op 11 december 2009 bij de Universiteit van Leiden bijgewoond.

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2005/2006, 30 250, nrs. 4 en 5 (Parlementair onderzoek TBS).

De voorzitter van het adviescollege heeft voorts op 21 september 2009 een expertmeeting van de Inspectie voor de Sanctietoepassing bijgewoond die werd georganiseerd naar aanleiding van een doorlichting van alle Forensische Psychiatrische Centra.

Ten slotte heeft de voorzitter van het adviescollege samen met de secretaris van het college op 4 november 2009 een bezoek gebracht aan de vaste Kamercommissie voor justitie van de Tweede Kamer. Tijdens dit bezoek heeft de voorzitter een presentatie gehouden over de taak en werkwijze van het adviescollege en zijn diverse vragen van de leden van de Kamercommissie beantwoord.

3.2 Seminars van het college

3.2.1 Seminar 24 april 2009

Tijdens de tbs behandeling en bij het aanvragen van verlof is het taxeren van risico's voor zowel het adviescollege als het tbs veld een hoofdthema. Een net zo belangrijk thema is de effectiviteit van de behandeling.

Om een bijdrage te leveren aan de lerende verlofpraktijk heeft het adviescollege op 24 april 2009 in de Geertekerk in Utrecht een seminar georganiseerd met als titel 'Recent developments in risk assessment & treatment efficiency in forensic psychiatry.'

Bij het ochtendprogramma van het seminar waren psychiaters, psychologen, juristen, onderzoekers en overige belangstellenden uit het tbs-veld aanwezig. Het middagprogramma vond in een kleiner verband plaats en was alleen voor de leden van het adviescollege bestemd. Dr. R. Karl Hanson uit Canada trad tijdens het seminar op als spreker. Dr. Hanson is één van de meest gerenommeerde onderzoekers op het gebied van risicotaxatie. Hij heeft meegewerkt aan de ontwikkeling van diverse internationaal bekend geworden risicotaxatie-instrumenten en heeft internationaal faam verworven door belangwekkende meta-studies over (seksuele)recidive bij zedendelinquenten. Hij heeft tijdens het ochtenddeel van het seminar twee lezingen verzorgd over de onderwerpen risicotaxatie en behandel-effectiviteit. Tijdens het middagdeel heeft dr. Hanson diverse vragen van de leden van het adviescollege beantwoord en een nadere toelichting op het penitentiair systeem in Canada gegeven.

Met dit interessante seminar is een geslaagd begin gemaakt met het voornemen van het adviescollege om jaarlijks een inhoudelijke dag voor het tbs veld te organiseren. Het verslag van het seminar is in september 2009 onder de deelnemers verspreid en tevens op de website van het adviescollege opgenomen.

3.2.2 Seminar 5 november 2009

Het adviescollege heeft op 5 november 2009 in Slot Zeist een seminar georganiseerd over behandelduur en verlof in de tbs.

De behandelduur is in de tbs op dit moment één van de belangrijkste knelpunten. Niet alleen duren behandelingen in de tbs gemiddeld lang, er wordt daarnaast in vrijwel geen enkele tbs-behandeling zicht gegeven op de duur daarvan. Wellicht daarom adviseren veel advocaten hun cliënten tegenwoordig om niet mee te werken aan psychiatrisch/psychologisch onderzoek. De tbs zou immers wel eens heel lang kunnen duren, terwijl er geen uitzicht bestaat op de beëindiging van de maatregel. Anderzijds is het wezenlijke belang van de tbs onomstreden: het strafrecht heeft behoefte aan een maatregel waarin daders met een ernstige psychiatrische afwijking een behandeling ondergaan die gericht is op een veilige terugkeer in de samenleving. Daarin speelt de verlofpraktijk een belangrijke rol.

Het doel van het seminar was om de knelpunten ten aanzien van de lange behandelduur en het verlof in de tbs te bespreken en eventuele oplossingen door te nemen. Onder de stimulerende leiding van dagvoorzitter Karel van de Graaf is het thema door sprekers van verschillende disciplines ingeleid. De sprekers hebben vanuit hun achtergrond de diverse facetten van deze problematiek belicht. Daarnaast zijn er cijfers en feiten inzake de behandelduur en de verlofpraktijk gepresenteerd, zoals deze uit intern onderzoek van het adviescollege naar voren zijn gekomen. De problematiek is verder onder de aandacht gebracht door een interview van dagvoorzitter Karel van de Graaf met een ervaringsdeskundige, te weten een patiënt van Forensisch Psychiatrisch Centrum Veldzicht die al meer dan twintig jaar in de tbs verblijft. Aan het einde van de dag is tijdens een forumdiscussie door de deelnemers levendig met elkaar en de sprekers gediscussieerd over een aantal prikkelende stellingen.

De 160 deelnemers aan het seminar waren onder meer afkomstig uit de Forensisch Psychiatrische Centra, de Dienst Justitiële Inrichtingen, het ministerie van Justitie, het EFP, het NIFP, de RSJ, de advocatuur en de rechterlijke macht. Wegens grote belangstelling moesten na de sluitingstermijn helaas nog de nodige geïnteresseerden worden teleurgesteld omdat er geen plek meer beschikbaar was. Het adviescollege kijkt terug op een geslaagde dag met interessante sprekers, inspirerende discussies en deelname vanuit het gehele spectrum van de tbs. Het adviescollege hoopt door middel van dit seminar een platform te hebben geboden voor de belangrijke discussie over de olopende behandelduur in de tbs en de terugloop in het aantal tbs opleggingen, alsmede het in kaart brengen van mogelijke oorzaken, gevolgen en oplossingen.

Dr. W. Canton, forensisch psychiater en lid van het adviescollege, heeft tijdens het seminar een gedeelte van de cijfers uit intern onderzoek van het college naar de behandelduur en de verlofpraktijk gepresenteerd. Uit deze cijfers blijkt onder meer het volgende:

- Van de tbs-gestelden heeft 54% een vorm van verlof; 46% van de tbs-gestelden heeft dus geen verlof.
- De percentages verlofgangers variëren per kliniek van 39% tot 79%.
- De gemiddelde opnameduur van de tbs-gestelden met verlof was op 31 december 2008 8,2 jaar.
- De gemiddelde opnameduur bij uitstroom van tbs-patienten is in tien jaar tijd gestegen van 5 naar 8,4 jaar.
- Het aantal tbs-opleggingen is de afgelopen jaren fors gedaald. In 2002 werden er 203 tbs-maatregelen opgelegd, in 2004 waren dat er 226, in 2007 183, in 2008 118 en in 2009 zijn er tot september slechts 44 tbs-maatregelen opgelegd.

Ook van dit seminar is een verslag gemaakt. Het zal in 2010 onder de deelnemers worden verspreid en zal tevens op de website van het adviescollege worden opgenomen.

3.3 Onderzoek

3.3.1 Onderzoekscommissie

Binnen het college bestaat een onderzoekscommissie. De onderzoekscommissie wordt voorgezeten door de wetenschappelijk adviseur van het college. Verder zijn er vijf leden van het adviescollege binnen de commissie actief. Deze onderzoekscommissie stelt periodiek het onderzoeksprogramma van het college vast en komt met nieuwe voorstellen voor toekomstig onderzoek, steeds gerelateerd aan de kerntaak van het adviescollege. De onderzoekscommissie creëert intern draagvlak voor de te onderzoeken onderwerpen en laat zich adviseren over de uitvoering ervan door de externe onderzoeksraad, zie hieronder.

3.3.2 Onderzoeksraad

In 2009 is er binnen het adviescollege een onderzoeksraad ingesteld die als hoofdtak heeft de onderzoekscommissie te adviseren over het onderzoeksplan. De onderzoeksraad is samengesteld uit een drietal hoogleraren en drie onderzoekers op het terrein van de forensische psychiatrie. Namens het adviescollege nemen de voorzitter en de wetenschappelijk adviseur van het adviescollege deel aan dit overleg. De raad vergadert tenminste tweemaal per jaar. In 2009 is de onderzoeksraad in mei en oktober bijeengekomen. De raad heeft een adviserende rol. Zij kan suggesties doen voor toekomstige onderzoeksonderwerpen. Het netwerk van de leden van de onderzoeksraad wordt benut om diverse onderzoeken uit te zetten. De adviezen en suggesties van de onderzoeksraad worden binnen de onderzoekscommissie teruggekoppeld om zo nodig tijdens de collegevergaderingen te worden besproken.

De onderzoeksraad heeft onlangs geadviseerd om goede afspraken met de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) te maken over het gebruik van de gegevens uit de verlofaanvragen voor onderzoek binnen het adviescollege.

Het adviescollege maakt bij bijvoorbeeld het epidemiologie onderzoek gebruik van gegevens die via DJI aan het adviescollege zijn verstrekt. De gegevens van DJI worden primair verstrekt ten behoeve van de verloftoetsing. Wat betreft het gebruik van deze gegevens voor andere doeleinden werd door de onderzoeksraad geadviseerd om deze gang van zaken te formaliseren.

De onderzoeksraad heeft in 2009 advies uitgebracht over welke onderzoeken uit het onderzoeksplan volgens de raad de meeste prioriteit behoren te hebben. Op basis van het advies van de raad zullen de onderzoeken naar de risicofactoren in verlofaanvragen en de risicomanagementplannen als eerste in 2010 aan bod komen.

3.3.3 Onderzoeksplan

De onderzoekscommissie heeft een onderzoeksplan opgesteld en is verantwoordelijk voor de voortgang daarvan. In het plan staan diverse onderzoeken omschreven die in 2009 zijn uitgevoerd dan wel die in 2010 uitgevoerd zullen worden. In 2009 zijn de volgende onderzoeken uitgevoerd:

- Incidentenonderzoek.
- Toetsingscriteria leden adviescollege.
- Negatieve adviezen 2008.
- Epidemiologie/differentiatie van patiëntengroepen.

Deze onderzoeken worden hierna toegelicht.

3.3.4 Incidentenonderzoek

Toetssteen voor de verlofpraktijk zijn onder meer de incidenten die zich na een positief advies van het college en het verlenen van de verlofmachtiging voordoen. Het adviescollege wordt door de Directie Forensische Zorg periodiek op de hoogte gesteld van incidenten tijdens verlof. Elk van deze incidenten wordt door het adviescollege geëvalueerd en geanalyseerd teneinde de verlofpraktijk en eventueel de interne werkwijze te verbeteren. De onderzoekscommissie heeft hiertoe een zogenaamd incidentenprotocol opgesteld. Het protocol beschrijft de wijze waarop het incident intern wordt geëvalueerd en maakt een reflectie op de werkwijze en de verloftoetsing van het college mogelijk. Vragen die in het protocol zijn opgenomen zijn onder meer: is er een relatie tussen het incident en het uitgebrachte advies, heeft het adviescollege iets gemist, had de commissie er wellicht rekening mee kunnen houden dat het verlof niet goed zou verlopen en welke maatregelen dient het adviescollege te nemen om herhaling van dergelijke incidenten te voorkomen. Een uitkomst van het toepassen van het incidentenprotocol zou kunnen zijn dat de eigen werkwijze dient te worden aangepast. In paragraaf 1.6 is uitvoerig aandacht besteed aan het meest omvattende incident dat zich in 2009 voordeed.

3.3.5 Toetsingscriteria leden adviescollege

Dr. M. Philipse, psycholoog en als onderzoeker en beleidsadviseur verbonden aan de Pompestichting in Nijmegen, heeft in 2009 onderzoek verricht naar de criteria die de leden van het adviescollege gebruiken bij de toetsing van een verlofaanvraag. Inmiddels zijn de resultaten van zijn onderzoek gepubliceerd onder de titel 'Het AVT van binnen'.

Het adviescollege heeft in het najaar van 2008 tijdens een brainstormsessie, die geleid werd door TNO, een prioriteitenlijst van achttien toetsingscriteria voor verlofaanvragen opgesteld. Het doel van het onderzoek van dr. Philipse was om na te gaan op welke wijze deze criteria door de verschillende leden van het adviescollege worden gehanteerd, en of daarbij verschillen tussen de in het adviescollege vertegenwoordigde disciplines te zien zijn.

Conclusie van het onderzoek is dat in het adviescollege vrij grote unanimiteit bestaat over de toepassing van de belangrijkste toetsingscriteria, maar dat daarnaast ook voldoende diversiteit is om onderlinge discussie te waarborgen. Vier overkoepelende categorieën lijken leidend te zijn bij verloftoetsing, te weten:

- Inhoudelijke samenhang en consistentie tussen de onderdelen van de aanvraag.
- Een proportionele benadering die een voldoende behandeltempo garandeert.
- Openheid over twijfels en onzekerheden bij de aanvrager.
- Een duidelijke gerichtheid van de aanvrager op het individu.

3.3.6 Onderzoek negatieve adviezen 2008

In 2008 zijn 69 negatieve adviezen verstrekt. De redenen hiervan zijn in 2009 geanalyseerd met als doel de toetsingscriteria van het adviescollege nader in kaart te brengen en eventueel feedback aan de klinieken te geven.

De negatieve adviezen zijn per verlofsort bestudeerd. Gebleken is dat de redenen zeer divers zijn. Bij begeleid verlot zijn de redenen het meest divers en doen zich daarnaast verhoudingsgewijs per advies het grootste aantal redenen voor die dan tezamen leiden tot een negatief advies. Bij aanvragen voor transmuraal verlot komt het vaak voor dat één reden voldoende is om tot een negatief advies te komen.

3.3.7 Epidemiologie/differentiatie van patiëntengroepen

Het bureau van het adviescollege onderhoudt sinds 1 januari 2008 een database waarin iedere aanvraag voor verlot inclusief patiëntgegevens gedetailleerd wordt geregistreerd. Het doel hiervan is om meer inzicht te verkrijgen in de verschillende groepen van patiënten, qua pathologie, delict en recidiverisico.

De databank is in 2009 onder meer benut voor het per kliniek in kaart brengen van de patiëntengroepen die verlot hebben en het moment waarop verlot, uitgesplitst naar delictgroepen, wordt aangevraagd en verleend. Deze cijfers zijn gepresenteerd tijdens het seminar van 5 november 2009 over de behandeluur.

Voorts is in 2009 een start gemaakt met het beantwoorden van vragen als:

- Zijn er verbanden tussen delictgroepen en specifieke stoornissen en vice versa.
- Welke groepen patiënten zijn in welke context gevaarlijk.
- Zijn er patiënten die een minder frequente toetsing verdragen.
- Kunnen er onderscheidende factoren worden gedestilleerd voor een snel behandelverloop en een laag recidivecijfer.

Dit onderzoek wordt in 2010 voortgezet.

3.3.8 Evaluatieonderzoek WODC

In artikel 14 van het Instellingsbesluit van het adviescollege is bepaald dat een evaluatie moet plaatsvinden nadat het college één jaar heeft gefunctioneerd. Het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatie Centrum (WODC) is met de uitvoering van deze evaluatie belast. Het onderzoek is door het WODC uitbesteed aan het Mouton Centrum in Utrecht en staat onder leiding van prof. dr. P.M. Langbroek. Enkele vragen die in het onderzoek beantwoord zullen worden zijn:

- Met welke doelstellingen is het adviescollege opgericht? Welke problemen heeft men ermee trachten op te lossen?
- Welke mogelijke uitkomsten en effecten zijn van het instellen van het adviescollege (in de toekomst) te verwachten? Wat zijn de verwachtingen van direct betrokkenen van uitkomsten en effecten?
- Kunnen thans reeds (kern-)indicatoren worden vastgesteld om (op termijn) uitkomsten en effecten in kaart te brengen?
- Wat waren de uitkomsten van de verlofaanvragen, per type verlot, per aanvragende FPC en in relatie tot (bepaalde) delicttypen en risicogroepen? Zijn patronen te ontdekken in de uitkomsten van de verlofaanvragen en zo ja, (hoe) kunnen deze verklaard worden?
- In hoeverre hebben zich in afwijking van de risico-inschatting door het adviescollege incidenten (onttrekking, recidive) voorgedaan? Voor welk type ter beschikking gestelde, welk type verlot, en welk type delict is eventueel gepleegd? Is er een relatie met de inhoud van de adviezen?
- Hoe vaak en met welke reden wordt een positief advies van het adviescollege niet overgenomen door de verlofunit DJI?

- Hoe vaak heeft het adviescollege een second opinion laten uitvoeren bij bepaalde aanvragen voor een verlofmachtiging? Zijn inhoudelijke kenmerken aanwijsbaar?
- Wat is de doorlooptijd van een verlofaanvraag? Hoeveel tijd hebben de FPC's, DJI en het adviescollege nodig voor hun stap voor het behandelen van de aanvragen voor de verschillende verlofvormen?
- Hoe zit de keten van tbs verloftoetsing in elkaar? Welke zijn de ketenpartners, welke formele en feitelijke rollen spelen zij en welke bevoegdheden hebben zij?
- Hoe passen de FPC's, het adviescollege, DJI (en, voor wat betreft proefverloven, de reclassering) hun bevoegdheden toe? Hoe gaan zij daarbij met elkaar om?
- Zijn er inhoudelijke en niet-inhoudelijke knelpunten bij de behandeling van verlofaanvragen? Is de vanuit de FPC's aangeleverde informatie (naar het oordeel van het adviescollege) adequaat?

De uitkomsten van het onderzoek worden in de loop van 2010 verwacht.

3.4 Communicatie

3.4.1 Interne communicatie

Collegevergadering

De collegevergadering is bij uitstek het platform om zowel praktische als inhoudelijke zaken met het voltallige college te bespreken. In 2009 zijn er vier collegevergaderingen geweest, zie hiervoor in de paragrafen 2.2 en 3.1.

Infonet

De informatievoorziening aan de leden vindt op één centraal punt plaats, te weten op het Infonet. Dit is een afgeschermd deel van de website van het adviescollege dat alleen toegankelijk is voor de leden van het adviescollege. Op het Infonet is praktische informatie beschikbaar zoals het rooster van de commissievergaderingen, verslagen van diverse vergaderingen, formele stukken als het jaarplan en de jaarverslagen alsmede contactgegevens van alle leden. Daarnaast is het Infonet in 2009 uitgebreid met meer inhoudelijke informatie zoals (beleidsstukken rondom) het Verloftoetsingskader, diverse artikelen afkomstig uit vakliteratuur van de forensische psychiatrie en presentaties die diverse sprekers hebben gehouden. Voorts worden periodiek bijzondere overwegingen uit de adviezen alsmede elk negatief advies van de voorliggende periode op het Infonet geplaatst.

Interne nieuwsbrieven

In 2009 zijn drie interne nieuwsbrieven uitgebracht. In de nieuwsbrieven werden de leden geïnformeerd over het aantal en soort adviezen dat in de voorliggende periode was verstrekt alsmede over de doorlooptijden. Daarnaast zijn in de nieuwsbrief bijzondere overwegingen uit adviezen opgenomen en vond er een terugkoppeling plaats van diverse overleggen met bijvoorbeeld FPC's, de Verlofunit en het ministerie.

3.4.2 Externe communicatie

Ketenpartners

Direct betrokken bij de verlofaanvragen zijn enerzijds de FPC's en de GGZ instellingen waar de tbs-gestelde verblijft en anderzijds de Verlofunit van DJI. Door het bureau van het adviescollege en de coördinator van de Verlofunit is in 2009 veel aandacht besteed aan het in stand houden van een korte communicatielijn over de procesgang van de verlofaanvragen en de verzoeken van en aan de klinieken. Over adviezen van het adviescollege kan door de klinieken achteraf niet met het college worden gecommuniceerd. Allereerst vanwege de onafhankelijkheid van het college en daarnaast vanwege logistieke beperkingen. Dat is anders met de Verlofunit. Deze is de spil tussen de klinieken en het adviescollege. Verzoeken van en aan de klinieken worden door tussenkomst van de Verlofunit afgehandeld.

Naast het frequente contact tussen het bureau van het adviescollege en de coördinator van de Verlofunit over lopende verlofaanvragen zijn er in 2009 tevens diverse overleggen gevoerd met de ketenpartners van het adviescollege in Den Haag. Aan deze overleggen namen afgevaardigden van de Verlofunit, de afdeling kwaliteit van de Directie Forensische Zorg en de Directie Sanctie en Preventiebeleid deel. Tijdens deze overleggen zijn zowel praktische als inhoudelijke knelpunten uit de verlofpraktijk besproken. Tevens zijn eventuele bijzondere adviezen en incidenten tijdens verlof aan de orde gesteld. Het doel van deze overleggen is het optimaliseren van de verlofpraktijk en de werkprocessen. Tijdens de overleggen is onder andere het volgende aan de orde gekomen: de uitgangspunten van de verdeling van taken tussen de Verlofunit en het adviescollege, de gewenste aanpassingen ten aanzien van het Verloftoetsingskader en de werkwijze rondom evaluaties van proefverloven.

Er bestaat geen structurele vorm van overleg met de FPC's. Het adviescollege hecht vanzelfsprekend aan een goede verhouding met de klinieken en wil ook met hen graag in overleg treden over de wijze waarop de verlofpraktijk verder kan worden geoptimaliseerd. Hiertoe wordt eenmaal per jaar een seminar met de klinieken georganiseerd.

Voorts heeft de voorzitter van het college in 2009 overleg gevoerd met de voorzitter van het Landelijk Beraad Hoogst Inhoudelijk Verantwoordelijken (het LBHIV).

Kernboodschap

Conform de doelstellingen van het communicatieplan van het adviescollege is er in 2009 een zogenaamde kernboodschap van het college vastgesteld. Deze luidt: 'Het Adviescollege Verloftoetsing TBS toetst verlofaanvragen van tbs-gestelden en brengt daarover onafhankelijk advies uit aan de minister. Het beoordeelt verlofaanvragen primair vanuit veiligheidsoogpunt voor de samenleving.' Deze kernboodschap wordt op iedere publicatie en overige communicatieberichten van het adviescollege vermeld.

Website

Het adviescollege vindt het van belang om niet alleen zijn ketenpartners, maar ook overige belangstellenden op de hoogte te houden van de diverse activiteiten van en ontwikkelingen binnen het college. Om informatie over het adviescollege voor een breder publiek beschikbaar te stellen, is medio 2008 een start gemaakt met het opzetten van de website van het adviescollege (www.verlofadviescollege.nl). In 2009 is de website verder uitgebreid. Hierbij is beoogd om zoveel mogelijk inzicht te geven in de achtergrond, taak en werkwijze van het adviescollege. Het traject dat doorlopen wordt vanaf het moment van het indienen van een aanvraag tot en met het verlenen van de uiteindelijke machtiging wordt nader toegelicht, en ook worden de diverse vormen van verlof toegelicht. Op de website zijn voorts enkele voorbeelden van adviezen opgenomen. Ook wordt het aantal en soort adviezen dat het adviescollege heeft verstrekt, vermeld. Naast informatie rondom de kerntaak van het adviescollege, worden op de website de overige activiteiten van het college genoemd. Dit betreft onder meer informatie over de seminars die het adviescollege organiseert en een toelichting op de onderzoeken die het adviescollege uitvoert. Tot slot zijn via de website publicaties als jaarverslagen en nieuwsbrieven te downloaden.

Externe nieuwsbrief

In 2009 zijn er twee externe nieuwsbrieven uitgebracht. In een externe nieuwsbrief worden cijfers bekend gemaakt over het aantal en soort adviezen van het afgelopen half jaar, wordt inzage gegeven in de doorlooptijden, wordt in het kort verslag gedaan van recente inhoudelijke bijeenkomsten, zoals seminars en eventuele voordrachten van externe sprekers, en wordt een update gegeven van de lopende onderzoeken binnen het adviescollege.

Overige publicaties

Het is in 2009 vast gebruik geworden dat van inhoudelijke bijeenkomsten met het veld een publicatie wordt uitgebracht. In 2009 zijn de volgende publicaties vervaardigd:

- Expertmeeting Adviescollege Verloftoetsing TBS, 17 oktober 2008.
- De lerende verlofpraktijk in de verloftoetsingscommissies, 21 november 2008.
- Recent developments in risk assessment & treatment efficiency in forensic psychiatry, 24 april 2009.
- Het AVT van binnen, een onderzoek naar de interpretatie van verloftoetsingscriteria door de leden van het Adviescollege Verloftoetsing TBS, juli 2009.

Daarnaast is de algemene informatiefolder over het adviescollege in 2009 herschreven.

In editie 2009/6 van het vakblad Sancties is een artikel over de praktijk van het adviescollege gepubliceerd.

Bijlage

Samenstelling

Adviescollege

Verloftoetsing TBS

Voorzitter

mr J.W.P. Verheugt (vice-president gerechtshof)

Secretaris

mw. mr H.G. Leentvaar-Loohuis

Juristen/commissievoorzitters

mr Y.A.J.M. van Kuijk (vice-president gerechtshof)

mr M. Otte (vice-president gerechtshof)

mw. mr I.E. de Vries (vice-president gerechtshof)

Gedragdeskundigen

dr D.J. van Beek (psycholoog)

mw. drs K.M. ten Brinck (psycholoog)

dr W.J. Canton (psychiater)

drs A.J. de Groot (psycholoog)

drs L.Th. Horsman (psychiater)

drs J. Huisman (psychiater)

drs P.H.L. Smeets (psycholoog)

mw. drs B.E.L. Spronk (psycholoog)

drs F.J.P. Walschot (psychiater)

drs P. Zonneveld (psychiater)

Wetenschappelijk adviseur

mw. dr I. Embley (psycholoog)

Bureau

mw. mr H.G. Leentvaar-Loohuis (hoofd bureau)

mw. mr A.M. van Tent (beleidsmedewerker, plaatsvervangend secretaris)

mw. E. Waij (ondersteunend medewerker)

mw. C. Kolff (ondersteunend medewerker)

Contactgegevens

Telefoonnummer secretariaat: 0880-71 39 00

E-mailadres: secretariaat@avt.minjus.nl

Website: www.verlofadviescollege.nl

Colofon

Dit jaarplan is een uitgave van:

Adviescollege Verloftoetsing TBS
Postbus 24019 | 3502 MA Utrecht
T 0880 713 900 | secretariaat@avt.minjus.nl
www.verlofadviescollege.nl

© Rijksoverheid | Februari 2010 | Publicatie-nr. J-234

Het Adviescollege Verloftoetsing TBS toetst verlofaanvragen van tbs-gestelden en brengt daarover onafhankelijk advies uit aan de minister. Het beoordeelt verlofaanvragen primair vanuit veiligheids-oogpunt voor de samenleving.